

Glimt fra min 72 år lange arbejdsdag

skrevet af Jens Peter Andersen

Aast

Den 6. marts 1884 fødtes der i byen Aast i Lindballe sogn en lille dreng og drengen, det var mig. Mine forældre var Jens Andersen og Ane Kirstine Nielsen, som derefter, med mig som den sidste og yngste havde en børneflokk på otte. Jeg blev døbt i Lindballe kirke den 14. april 1884 og mit navn blev Jens Peter Andersen.

Min far og mor blev viet i Nørup kirke den 31. januar 1862 og deres bryllup blev holdt på Gødding kro. Efter brylluppet overtog de en ejendom i Vandel som de drev i nogle år. Da de solgte den købte de i stedet en ejendom i Aast, som derved blev mit barndomshjem. Da jeg var 2 år gammel ramtes min far og mor af den tunge skæbne at min far døde og at min mor kom til at sidde alene tilbage som 46-årig enke med 4 ukonfirmerede børn på en gård med mager jord, der ligesom de andre gårde i Aast endnu manglede en del i at være kultur. (Kom man i dag til Aast ville man kunne se, at markerne nu er blevet frodige og afgrøderne mangedoblet).

Men når jeg i dag tænker tilbage, så kan jeg knap forstå, hvordan min mor dengang alene kunne fravriste den karrige jord udkommet og føden til sig selv og sine børn, men mor var ikke alene en god men også en dygtig mor, og vi havde det godt. Kosten var vel nok noget enkel, da vi jo dengang var henvist udelukkende til det vi selv avlede. Det vi avlede mest var rug og kartofler og det var da også disse afgrøder, der var hovedprodukterne i vor ernæring, men også byg og boghvede var vigtig til mel og gryn. Mælk havde vi jo fra køerne og smør kærnedede vi selv, da mejeriet i Aast endnu ikke var bygget, og sulemad havde vi ved med mellemrum at slagte en gris til saltkarret. Af en lille hønseflok kunne vi, foruden æggene de gav, jævnligt slagte en høne og endelig havde vi en del får, en meget vigtig ting da vi skulle bruge ulden til tøj og talgen til tællelys, og så havde vi også fårekødet, der bl.a. var godt til pålæg.

Men når vi således selv forbrugte en så væsentlig del af ejendommens produkter kan jeg i dag knap se, at der kunne blive tilstrækkeligt tilovers til de andre forskellige udgifter, vedligeholdelse med videre. Der var nu dengang ikke ret mange varer i handelen,

men jeg kan da huske nogle væsentlige ting vi kunne købe i Vejle f.eks. puddersukker og hård kandis, melis (hugget sukker fandtes ikke), blød brun sæbe (håndsæbe fandtes ikke), salt, petroleum, sort sirup, kaffe og sikorie. Kaffen kunne kun fås i rå bønner, som vi ristede på stegepanden og malede i en lille kværn.

I 4-5-årsalderen gik jeg og drev noget af tiden væk, men den dag da jeg blev 6 år skulle jeg for alvor til at bestille noget. Vi havde til gården 40 tønder land og dem skulle min mor, to søstre og jeg så vidt muligt selv passe. Vi havde somme tider en daglejer når det var absolut nødvendigt, men han skulle have en krone om dagen og kosten. Det første forårsarbejde til mig var at sprede de muldskud, der var kommet op i vinterens løb og derefter opsamle og rense marken for de sten, der var kommet til syne i løbet af vinteren. Derefter blev det hurtigt overdraget til mig at passe fårene og lammene og så gled jeg efterhånden ind og blev fortrolig med alt andet arbejde vedrørende ejendommens drift.

Vort hjems arne, stuehuset, hvor vi særlig om vinteren tilbragte så meget at vor tid, var indrettet som på de fleste andre gårde. Fra gårdspladsen kom vi ind i forstuen gennem døren midt i huset og til højre var så vores største stue, som kaldtes endestue eller storstue. Den blev sjældent brugt og var sparsomt møbleret. Der var ikke meget andet end en standkiste og en dragkiste, hvori mor opbevarede de bedste af sine ting. Til venstre var så vor daglige opholdsstue med først et par stole langs vinduerne og derefter en slagbænk, der kunne bruges både til at sidde på og sove i, et langt fyrretræsbord med en stol for øverste ende og foran en bænk. I øverste hjørne et lille rum, hvor mor i et skab og på hylder havde vores bedste ting i porcelæn, glas og lignende.

Til højre for dette rum var en alkoveseng med omhæng for og i det højre hjørne et lille kammer med en dobbeltseng. Vi havde rughalm i bunden af sengene, madrasser kendte vi ikke. Forbi kakkelovnen var døren ud til køkkenet. Her var først køkkenbord og så bagdør, derefter bryggers og vaskeplads og derefter en lav kælder, hvor sulekarret havde sin plads og hvor også mælk og fløde blev henstillet til skumning og kærning. I bagsiden var så fyrpladsen, hvor al kogning og stegning foregik med aftræk direkte op i skorstenen og bag fyrpladsen var den indmurede bageovn.

Ad bagdøren kom vi ud i haven, der var forholdsvis stor og omgivet af et kraftigt pilehegn, og her drejede det sig om at dyrke og avle så mange grøntsager og urter som muligt, for der var ingen mulighed for at få andet end det, som vi selv avlede. Mor, som var glad for

blomster, fandt dog plads til nogle. Af dem jeg kan huske var iris, kejserkroner, georginer, morgenfruer vintergækker, stedmoderblomster og tusindfryd. Af bærbuske havde vi i haven ret mange ribs og nogle stikkelsbær, men ellers ingen frugttræer og der fandtes ingen æble-, pære-, blomme- eller lignende frugttræer i hele Aast by.

Tilværelsen kunne måske synes ensformig, men det var langt fra tilfældet. Der var altid noget at se hen til. Hver gang vi skulle slagte en gris var det en stor begivenhed også derved at det medførte nogle dages orgie med pølser, finker og fedtegrever. Også den månedlige bading var en begivenhed, når jeg skulle op på loftet og hente dejtruget ned og stille det op, så dejen kunne blive lagt og æltet og jeg fik ofte lov til at fyre ovnen op og jeg var den eneste, der kunne kravle ind i den og børste den ren. Vi bagte så hver gang adskillige store rugbrød og lidt sigtebrød og et par hvedekager. Interessant var det også når vi om efteråret skulle støbe tællelys og præser af den talg vi havde opsparet fra de i årets løb slagtede får.

Jeg syntes som dreng, at der var en masse fornøjelser og tidsfordriv. Langs et stort stykke af vores mark løb en å, der dannede skellet mellem Aast og Vandel. Den kunne vi om sommeren pjaske i og lede efter småfisk. Om vinteren gik den gerne over sine bredder og blev til is at glide på. Om sommeren var der også mange fuglere der sætte mærke ved og passe på. På den anden side af åen heden med hugorme og andet kryb, og kom der et par drenge kunne vi plukke lyng og lave et vældigt bål udenfor heden og stege kartofler i asken.

Der var også de mange små besøg hos naboerne, og inde i byen var en af gårdkonerne min gudmoder. Der kom jeg meget, også da de havde en søn på min alder. Der var faktisk kun én ting, jeg ikke kunne lide: at kærne smør. Vi havde en lille stavkærne, og med de primitive forhold med mælken og fløden, så kunne man som regel stå og arbejde med kærnestaven i timevis inden det kom til at ligne smør. Da jeg en del år senere som smørmejerist på et andelsmejeri stod for fremstillingen af prima, lurmærket eksportsmør til England, måtte jeg somme tider tænke på den gang, jeg lavede smør hjemme i Aast.

Og de store højtider som julen, hvor alt arbejde hvilede fra lille juledag til efter hellig tre konger, da var det om at komme rundt og ønske glædelig jul og få fyldt lommerne eller poser med pebernødder, så der var nok at handle og spille med i lang tid. Flere steder var jeg med mor på julebesøg og vi havde selv fremmede, så det

var en stor tid, og ikke mindre var nytår, hvor vi alle, også voksne og mor, var ud og skyde nytår ind, - og senere hen kom fastelavn. På denne tid var disse fester som nytår og fastelavn m.v. anderledes store festligheder, end som nu, og hørte i særdeleshed til landbefolkningens største adspredelse.

En folkefest var også en ting som Randbøl marked, en stor, årlig begivenhed, som foruden karruseller, telte med gøgl m.v. også havde sin mission med, at der var boder fra Vejle med mange forskellige brugsting, som markedets gæster havde god brug for at købe. Noget af en begivenhed var også når vi fik fremmede langvejs fra som farbror og faster fra Jelling eller moster fra Give. Begge havde næsten tre timers kørsel og hen imod middag skulle jeg holde øje med dem når de kunne ses i det fjerne og give mor besked, så hun kunne rette maden derefter. Middagen var som regel hønsekødsuppe med kløser og trindboller og ribbensteg.

Da jeg blev 7 år kom jeg i Aast skole, der lå inde midt i byen. I den ene ende af huset boede læreren og i den anden ende var så skolestuen. Vi gik der hver anden dag, tre hele dage om ugen og alle byens børn gik der, sammenblandet, drenge og piger hvad enten de var 7 eller 14 år, alle i én klasse. Vi var vist omkring 20 i alt. Da jeg begyndte i skolen var der en dygtig lærer, men han rejste straks efter og så havde vi resten af de tre år jeg gik der ikke mindre end 6 forskellige lærere, den ene ringere end den anden, enten gamle, der sad og rystede, eller helt unge, der intet havde lært. Det eneste jeg lærte i de tre år var at læse. Ellers intet.

Om pengenes værdi på den tid et par eksempler: da jeg fyldte 8 år fik jeg lov til i anledning af min fødselsdag at gå over og besøge min søster Maren, der var skænkepige på Nørup kro. Foruden at hun gav mig kaffe og kage forærede hun mig i fødselsdagsgave en pæn, tom cigarkasse med silkebånd i og med en tiøre, en femøre, en toøre og en enøre, og hermed kom jeg hjem, stolt som en pave, skønt gåturen til Nørup dog var 16 km. frem og tilbage.

Og den gang det drejede sig om en kapital på 50 øre: jeg skulle hjem fra Vejle med dagvognen og havde jo de dertil beregnede 50 øre, men da mine andre små penge og rørlige formue var sluppet op og der endnu var noget at se, som jeg så gruelig gerne ville have, så endte det med at der gik hul på 50 øren og til sidst var den helt væk. Jeg havde jo nok forudset, at jeg ville komme til at gå hjem og var klar over, at dette ikke var så ligetil, men det var dog først da jeg skulle til at starte, at

det gik op for mig, hvor uhyre langt der var mellem de to byer Aast og Vejle.

Der var nu intet andet valg, så jeg gav mig på vandring, passerede efterhånden Skibet og nåede til foden af de lange Kærbølling Bakker, hvor den første mil var tilbagelagt. Her traf det sig, at jeg kom til at gå ved siden af en vogn, der kørte med tømmer og brædder og da det nu var opad holdt hestene og jeg samme fart. Da kusken havde set lidt på mig, spurgte han hvor jeg skulle hen, og da han hørte, at jeg skulle til Aast fik han vist et lille chok, for han udbrød: "jamen do seje da eet, te do ska te Aast, få de wa da fåle lånt fo sån bette kål som dæ." Bedre blev det ikke, da kusken fik at vide, at jeg allerede havde gået fra Vejle, og han sagde da: "så trover a da at do helle må sæt dæ op te mæl it, så do ka fo hvil di smø bien". Kusken skulle på den anden side af Bredsten by og der ned ad en sidevej. Jeg kom af og sagde ham en meget velment tak. Vi havde kørt ca. ½ mil og hvilet, og nu var jeg ikke længere bange for, at jeg ikke skulle klare det. Omsider nåede jeg så langt, at jeg kunne se hjem, men da var det også langt over den tid, jeg skulle være kommet med dagvognen og jeg vidste, mor var ængstelig. Hun havde holdt udkig og kom mig i møde, og havde jeg været lidt nervøs for, om mor var vred, så mærkede jeg hurtigt hun i stedet var meget glad for at have sin dreng hjemme igen.

Når jeg tænker på, at jeg i sin tid, 8-9 år gammel, i to år om vinteren sad om aftenen og kartede al vor uld, som min mor samtidig sad og spandt til garn og bagefter lavede trøjer af, da er dette i dag nærmest et levn fra fortiden, og i dag er det kun meget få, der kender et sæt karter og forstår at bruge dem. Og jeg kommer herved til at tænke på det mærkelige, at jeg netop skulle blive født i selve skellet mellem den gamle og den ny tid, for i mange hundrede år var der jo så at sige ikke sket nogen forandring eller udvikling i folks levevis.

Alt hvad vi havde af bohave ude og inde og redskaberne var primitive, klodsede og uhåndterlige og næppe bedre end de var, da kong Valdemar for 700 år siden red syd om Aast over Randbøl hede til Ribe, og den plov vi pløjede med var næppe bedre end den, Hans Tavsens i sin tid pløjede den fynske jord i Birkende med. Alt hvad vi skulle købe, af hvad der i øvrigt kunne fås skulle hentes i købstaden, for vort vedkommende i Vejle, for i hele området mellem Vejle og Varde fandtes ikke en eneste butik eller forretning af nogen som helst slags. Men så skete der pludselig noget. Nogle landmænd i Nordjylland var blevet enige om at prøve at lade deres

mælk behandle med skumning og kærning i et fælles lokale, og dermed var spiren lagt til der danske mejeribrug. Og hermed var så indledt en voldsom udvikling, idet der i en halv snes år omkring 1890 blev bygget mere end 1500 mejerier. Alene bygningen heraf var en præstation, men dertil kom også kedler, maskiner og inventar foruden at de også skulle bemandedes med mejerister og yderligere til hvert mejeri et antal mælkevogne.

På basis af og i hælene på alle disse mejerier kom der så også brugsforeninger, håndværkere, bagere og købmænd + forsamlingshuse og i stedet for det hidtil oldnordiske opstod der nu fabrikker for fremstilling af ny og praktiske redskaber og let håndterligt håndværktøj. Og hermed var så den gamle tid en overstået epoke.

Vi var så nået hertil, at mor havde bestemt sig til at sælge gården og hvor hun fortalte mig, at jeg skulle være hos min søster Dorthea i Andkær. Jeg var da lige fyldt 10 år. Vi havde det godt hjemme i Aast. Mor havde et godt forhold til naboerne og var godt lidt og velset af alle, og det var også kommet mig til gode ved at være, som nogen kaldte mig, Ane Andersens dreng. Og hermed farvel til barndomsbyen.

Andkær

En sen aprildag, da jeg lige var fyldt 10 år, befandt jeg mig så i Andkær hos min søster, der for et par år siden var blevet gift med min svoger, smedemester Chr. Jensen. Den første gang jeg fik at vide, at jeg skulle dertil syntes jeg, det var meget stort at komme på den fede østeregn, jeg havde hørt så meget om, men da jeg endelig var kommet der syntes jeg ikke det var overdrevent morsomt, men følte mig nærmest som en lidt ensom og forladt lille mand. Jeg vidste hjemmefra, at min søster var både god og rar og at hun havde en god mand, men da hun som ganske ung var rejst til Kolding og egnen der var hun ikke ret tit hjemme på besøg, så hun var lidt fremmed for mig.

Jeg blev nu ellers godt modtaget og efter en dages tid eller to at have set mig lidt om skulle jeg jo til at bestille noget, og det første blev at jeg skulle køre en times tid med min søsters første ½ år gamle dreng i barnevogn. Jeg havde aldrig set en barnevogn, så det har nok været en af de første modeller, meget høj med smalle jernhjul, og da jeg havde kørt et ganske lille stykke ad den ujævne markvej kom et af hjulene i et hul, så vognen væltede og drengen røg langt ind på den hårde

jord. Jeg blev frygtelig bange og så i ånden både brækkede arme og ben, men et held var, at drengen hylede i vilden sky så højt, at min søster kom løbende og hjalp ham hjem. Han havde naturligvis slået sig så det gjorde ondt men ellers ingen skade taget. Jeg var nu lidt flov over den kørsel, men min søster hjalp mig med at sige, at det var hendes skyld, hun havde glemt at advare mig mod den hullede vej og jeg kørte så dagen efter og masser af gange uden at vælte.

Til smedjen var et jordtilliggende på nogle td. land hvorpå der holdtes 4 køer. Dem skulle jeg hjælpe med at passe og jeg tror, at min svoger lurede lidt, da han opdagede, at jeg havde mere kendskab til køer end han selv havde. Jeg kunne endog malke, men for mig blev følgen bare, at det meste af arbejdet med køerne blev pålagt mig.

Engang der skulle hentes noget i Vejle kom det på tale, at det var noget jeg kunne gøre og da jeg var vant til de lange afstande ville jeg vise, at det kunne jeg sagtens klare, men det førte så til, at jeg tit senere blev sendt efter forskellige ting og det gik også godt nok for vejlængdens skyld, skønt der dog var godt en mil, men til tider fik jeg for meget at bære på og så kunne det blive strengt. Når dertil kom at jeg også skulle hjælpe med at trække blæsebælgen og med alt muligt andet i smedjen, så havde jeg efterhånden rigeligt arbejde.

Med hensyn til skolen så havde jeg regnet med, at den i Andkær nok var en hel del bedre end den i Aast. Den var da også en meget større i bygning og dem fra 7 til 9 år gik i et lokale for sig hos en lærerinde, og så var der den anden klasse fra 9 til 11 år og første klasse fra 11 til 14 år hos læreren. Jeg skulle i anden klasse men med lærdom blev det ikke stort bedre end det var i Aast, for læreren stod for at skulle pensioneres, han var gammel og svagelig og sad og rystede.

Hjemme i vesteregnet taltes der så meget om hvor godt de havde det omme på den fede østeregn, og trods min unge alder havde jeg nu lejlighed til at se, at dette også var rigtigt, for her mellem Vejle og Fredericia fandtes formentlig noget af landets bedste jord. Og det var let at se, at man her var nogle år forud og at der herskede velstand. Gårdene var mere velbyggede og indboet bedre og her var det sjældent at se en gårdejer, der selv arbejdede med. Det var ikke nødvendigt, han havde råd til at holde karle og piger, og det gårdejeren selv foretog sig var vist mest at køre til Vejle eller på skift at gå sammen til gilder.

Eggen var køn med levende hegn ved vejene og frugthaver med et eldorado af frugt, men derudover syntes byen både kold og trist, for skønt tæt befolket var

der næsten intet liv, ikke engang blandt de unge, der var intet forsamlingshus, ingen dans eller fester af nogen slags og en ting som kortspil var helt ukendt.

Hvad der særlig prægede mit år i Andkær var Vilhelm Becks, Indre Missions, bevægelse, der netop var i udvikling og gik over landet som en stormflod og vandt tilhængere også i det ellers så kølige Andkær. Og deriblandt også min svoger og søster, i særdeleshed smeden, som var af den slags, at når han gik ind for noget så gjorde han det helt og fuldt, og det havde til følge, at der nu skulle gås både i kirke og i missionshuset og jeg i søndagsskole og jeg måtte mange søndage med i kirke om formiddagen, i søndagsskole om eftermiddagen og i missionshuset om aftenen.

Og når der skulle propaganderes med en såkaldt vækkelsesuge, så skulle jeg næsten hver aften med for at høre de meget veltalende rejsemissionærer, som med stor ildhu forsøgte at frelse og omvende så mange af tilhørerne som muligt, og bagefter blev der talt om, hvem der var blevet frelst i den uge. I begyndelsen spekulerede jeg en del over problemet, men efterhånden hang det mig langt ud af halsen.

Øverst i Andkær var der en lille bydel, som kaldtes Overbyen, hvor møllen og smedjen lå samt en del andre huse og ejendomme også med en hel del børn men kun helt små og følgelig ingen legekammerater for mig. Den eneste på min alder var en pige, der hed Maria. Vi gik i samme klasse og fulgtes ad hjem fra skole til smedjen hvorfra hun skulle videre af en markvej til en afsidesliggende lille ejendom, hvor hun boede hos sine bedsteforældre. Da hun havde det endnu mere ensomt end jeg og vi efterhånden blev gode venner kom hun ofte efter fyraften eller når der var lejlighed dertil over til smedjen, hvor vi så i al fald var to til at underholde hinanden, og da min søster godt kunne lide Maria, der var en rar pige, gav hun mig tit småkager eller andet til at dele med hende og somme tider kaldte hun også på os, at vi måtte komme ind. Og Maria var da heller ikke glad for at jeg skulle rejse, for hun udbrød: "det er jeg endda ked af, at du såen ska rejse, for så har jeg jo da slet ingen og snak' med og vil da såen kom' til og savn' dig". Og bortset fra min søster og svoger, som jeg stadig havde et godt forhold til var Maria et af de få gode minder, jeg havde med mig fra Andkær.

Gauerslund Skov

I løbet af det år, jeg var i Andkær blev min næstældste søster gift med gårdejer Peder Mortensen i Gauerslund Skov. Han havde lige overtaget gården efter

sin far, således at hans forældre skulle blive der på aftægt. Og da min søster Kirstine nok har syntes, at de kunne have god brug for en dreng blev det på venskabelig vis ordnet sådan, at jeg skulle flytte ned til hende. Den ældre Mortensen havde ikke gjort så meget ved ejendommen, men sønnen var anderledes, og i de første år indtil landbrugsmaskinerne begyndte at komme frem arbejdede han og min søster hårdt for at udvide bedriften, i øvrigt også med det resultat at de senere ad åre kunne overlade deres fire børn en veldrevet, gældfri gård og penge i banken.

Også til mig var der rigeligt med arbejde, men jeg var alligevel glad for at være der og min dygtige svoger lærte mig en hel del om landbrug og han var flink til efterhånden at lade mig køre med hestene, så jeg det sidste år jeg var der kunne høste, pløje, harve og tromle som en voksen karl.

Gården lå meget smukt i en lysning mellem Brejning og Gauerslund skov og med have og frugthave lige ud til Vejle fjord. Foruden gården lå her også nogle små ejendomme og fiskerhuse og imellem børnene der havde jeg en skolekammerat. Og så var der selve fjorden, som var en vældig ting. Her kunne ingen dreng kede sig. Vi havde både en pram og en robåd og kunne ro omkring langs kysten og bade og fiske. Vi havde et rejenet, hvormed vi desuden også kunne fange lidt ål og flynder, men særlig de berømte Vejlemuslinger hentede jeg tit en spandfuld af. Disse blev kogt levende og da de ingenting kostede, spiste vi dem ofte stuede ligesom kartofler. Det mest lækre var dog krabber, som der også var mange af, men de var vanskeligere at omgås.

Peder Mortensens yngste bror læste til skolelærer på Nørre Nissum seminarium. Når han til jul og sommer var hjemme på ferie var det en begivenhed for mig. Han havde altid så mange interessante ting og vi gik sammen omkring i eng og skov og botaniserede planter, blomster og paddehatte mv.

Det var også det år det kom frem, at Københavnerbørn skulle på ferie og min søster havde skrevet, at hun ville tage to piger. Den dag de ankom fik jeg til opgave at hente dem på Børkop station og det lurede jeg lidt på, for jeg vidste jo ikke hvor mærkelige sådanne to kunne se ud eller være, men det gik nu bedre end jeg havde ventet for det viste sig at være et par rare piger og vi kom vældig godt ud af det og de kom også igen de næste to år, jeg var der.

Der var dengang ikke mindre end fem lystdampere, der sejlede på Vejle fjord og en af landgangsbroerne var i nærheden af os og det medførte, at der særlig om sommeren og i særdeleshed om

søndagen vrimlede omkring os med vejlensere og andre turister, så strandbredden omtrent så ud som Rivieraen ved Middelhavet. I et par uger lige før høst var der et stop i al markarbejde så selv min travle svoger tog det lidt med ro og vi var da alle på et par udflugtsture med en af damperne til Fakkegrav eller Rosenvold på den anden side af fjorden.

Og så var der jo skolen, den tredje jeg skulle i. Jeg havde hørt lidt om Gauerlund skole og var spændt på hvordan den var i forhold til de tidligere. Jeg var nu 11 år og skulle i første klasse, hvor jeg som tilflytter kom til at sidde nederst. Vi var omkring 40 i klassen med ca. lige mange drenge og piger. Vi gik i skole hver anden dag, 3 hele dage om ugen. Jeg havde allerede den første dag ikke været der mange timer, før jeg følte og forstod, at her herskede en anden ånd end den i mine tidligere skoler. Her var det ikke en alderdomssvækket, der sad og rystede på hænderne, men en lærer med autoritet, og at der herskede disciplin og orden. Læreren hed Jørgen Hansen, var ca. 40 år gammel og sønderjyde. Han var ualmindelig dygtig og lærte os alt, hvad der efter datidens forhold og bøger var muligt at lære os. Han var glad ved, når nogen var flittige og interesserede, og jeg må i hvert fald være taknemmelig, fordi han lærte mig så godt, at jeg kom op at sidde som nummer et i klassen. Det sidste halve år gik jeg så til præst og efter at være fyldt 14 år i marts blev jeg konfirmeret i april, og hermed slutter så min barndomstid.

Røgterdreng

Før min konfirmation blev det drøftet, om jeg skulle blive i Gauerlund Skov eller som det hed: skulle ud blandt fremmede. Spørgsmålet løstes ved at der kom en af sognets gårdejere og ville have mig til røgterdreng og det endte så med, at han fæstede mig for et år og jeg skulle så møde 1. maj og i løn skulle jeg have 50 kroner. Det var dengang noget af en tradition og næsten som et evangelium, at når en landbodreng blev konfirmeret så skulle han være røgterdreng.

Foruden ungkreaturer havde vi her ikke mindre end 16 gode malkekøer og da disse var gårdens største indtægtskilde var det meget at lægge så at sige al røgt og pleje af disse på en 14 års dreng for 50 kroner for et år. Der skulle nu heller ikke gå ret mange år før bønderne indså det tåbelige heri, og de næsten gratis røgterdrenge tid var forbi og erstattet med fodermestre, som nu blev gårdens højst betalte medhjælper. Yderligere er kun at bemærke, at jeg faktisk var glad, da året var gået.

Men da året var ved at være udløbet var problemet jo at få en anden plads efter den alder jeg havde. Men der var jeg meget heldig ved at høre, at man på en mindre gård, der lå på landevejen mellem Vejle og Fredericia i nærheden af Skærup manglede en ung karl. Jeg skyndte mig derhen og skønt lige ung nok sad jeg og snakkede så længe med manden og konen så jeg fik pladsen til en løn af 100 kr. for et år. Det viste sig at være meget flinke folk, de arbejdede selv med, også konen når der var brug for det og så var der foruden mig en voksen pige og vi arbejdede vældig godt sammen med en passende fordeling af arbejdet. Var der travlt arbejdede vi mere og længere. Til gengæld havde vi det så godt og mere fri når der var mindre travlt.

Da jeg var så ung var jeg bange for, at gårdejereren selv ville tage meget eller det meste af arbejdet med hestene, men da han så, at jeg havde ret godt kendskab hertil, overlod han så at sige al kørselen med hestene til mig, og det var noget der passede mig. Jeg måtte i den forbindelse tænke på min dygtige svoger i Gauerlund for hans gode lære. Foruden at komme vældig godt ud af det både med folkene og med arbejdet så fik jeg også særlig meget ud af min fritid. Bl.a. var der på nabogården en skydebane, hvor gårdejereren var formand for Skytteforeningen, og en dag jeg var derovre prøvede jeg at skyde, og da det viste sig, at jeg havde anlæg derfor blev jeg optaget som medlem som ungskytte. Vi trænede som regel hver søndag formiddag og jeg drev det til at blive udtaget til amtsskyttestævnet i Vingsted.

Der var aftenskole og husflidsskole, et par måneder var der også danseskole, men det bedste var næsten, at der i et hus lige i nærheden boede en slags journalist eller reporter til Vejle Amts Folkeblad. Blandt meget andet indbandt han også bøger. Jeg var tit henne hos ham om aftenen og hjælpe ham og fik så stor lyst dertil, at jeg fik ham til at lære mig kunsten, så jeg til sidst på egen hånd kunne lave virkelig fine bogbind med lærred, chagrin eller læder, ryg, hjørner og med guldtryk og det hele. Jeg fik også selv anskaffet et sæt husflidsbogbinderværktøj, som jeg dog måtte skille mig af med igen, da det ikke lod sig flytte rundt eller finde plads til.

Så var der igen ved at være gået et år, hvor der skulle tages stilling til, om jeg skulle blive eller søge anden plads. Blev jeg kunne jeg få 125 kr. Mens jeg overvejede kom der i avisen en annonce, hvor en gårdejer i St. Lihme søgte en yngre karl til en løn af 175 kr. Skønt jeg ikke havde meget håb om at få pladsen tog jeg alligevel derhen om søndagen og mod forventning fik

jeg pladsen og 2 kr. i fæstepenge. Og efter at have sagt farvel til mine venner i Skærup mødte jeg så op i den nye plads 1. maj.

Hermed forlader Jens Peter Andersen vores område og vi forlader dagbogen, som kan læses i sin helhed på Børkop lokalhistoriske Arkiv